

SÖKANDE

Scania CV AB, 556084-0976
151 87 Södertälje

Ombud: [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Box 7493
103 92 Stockholm

SAKEN

Tillstånd till tidsbegränsad och utökad produktion vid bolagets gjuteri Stockholm Södertälje kommun

AnläggningsID i miljöboken: 798
Koordinater (SWEREF99): N 6562123, E 651140

DOMSLUT

Specifik miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen godkänner den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen och beslutar att miljöbedömningen kan slutföras.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen ger Scania CV Aktiebolag tillstånd att t.o.m. år 2022 årligen gjuta 40 000 ton smält järn i befintligt gjuteri.

Villkor

Mark- och miljödomstolen förordnar att den tillståndsgivna verksamheten ska bedrivas med de för verksamheten tillämpliga villkor som föreskrevs i dom den 20 maj 2016 i mål M 3986-15 samt i dom den 12 april 2018 i mål M 4212-17 (villkor 4 i sistnämnda dom).

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

BAKGRUND, TIDIGARE PRÖVNING OCH GÄLLANDE TILLSTÅND

Scania CV AB (nedan även kallat Scania eller bolaget) har vid bolagets anläggning i Södertälje bedrivit verksamhet sedan 1891. Här ligger bolagets huvudkontor.

Vid verkstäderna i Södertälje finns ett mindre järngjuteri och verkstäder för bearbetning av artiklar för drivlinekomponenter, som axlar, växellådor och motorer, vilka också monteras till färdiga komponenter i Södertälje. Vidare slutmonteras i Södertälje chassier för lastbilar och bussar. Verksamheten försörjer i första hand, men inte enbart, tillverkningsorterna i Europa med artiklar och komponenter.

Tillverkningen inom Scania har successivt förändrats och produktionsapparaten vid de olika produktionsanläggningarna har anpassats till allt högre volymer och en ökad specialisering. Bland annat har det inneburit att tillverkning av viktiga komponenter har koncentrerats till Södertälje.

Scania bedriver även forsknings- och utvecklingsverksamhet på anläggningen, vartill också hör motorprovning och provbaneverksamhet.

Inom anläggningen finns också kontor, restauranger och utbildningsverksamhet.

Verksamheten i Södertälje bedrivs med stöd av ett grundtillstånd, meddelat av mark- och miljödomstolen den 20 maj 2016 i mål M 3986-15, i vilket Scania fått tillstånd till befintlig och utökad verksamhet vid anläggningen för tillverkning av motorer m.m.

Mark- och miljödomstolen har därefter med stöd av 16 kap 2 § första stycket miljöbalken lämnat ett ändringstillstånd den 12 april 2018 i mål M 4212-17, i vilket domstolen lämnat Scania tillstånd att vid bolagets anläggning i Södertälje anlägga och driva ett nytt gjuteri samt att i detta årligen gjuta maximalt 90 000 ton smält järn. I ändringstillståndet anges att det befintliga gjuteriet får, under intrimningen av det nya gjuteriet, drivas vidare under en övergångsperiod från det att produktionen i

det nya gjuteriet påbörjats. I ändringstillståndet anges att årsproduktionen i det befintliga gjuteriet under övergångsperioden får uppgå till maximalt 30 000 ton smält järn och att den sammanlagda årsproduktionen i det befintliga och det nya gjuteriet under perioden får uppgå till maximalt 90 000 ton smält järn.

För verksamheten gäller slutliga villkor enligt 2016 års dom, jämte villkor 4 enligt 2018 års dom, vilka redovisas i den tekniska beskrivningen.

Scania har nu ansökt om tidsbegränsat tillstånd till utökad produktion vid bolagets gjuteri i Södertälje. Till ansökan har bifogats en teknisk beskrivning och en miljökonsekvensbeskrivning.

BOLAGETS YRKANDEN

Scania CV Aktiebolag hemställer att mark- och miljödomstolen, med ändring av de domar som är meddelade den 20 maj 2016 i mål M 3986-15 och den 12 april 2018 i mål M 4212-17, lämnar bolaget tillstånd att t.o.m. år 2022 årligen gjuta 40 000 ton smält järn i befintligt gjuteri.

Bolaget hemställer vidare om att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns.

Scania hemställer att mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

BOLAGETS UTVECKLING AV TALAN

I ansökan med bilagor har bolaget utvecklat sin talan enligt följande.

Denna ansökan

Sedan tillståndet att anlägga och driva ett nytt gjuteri samt att i detta årligen gjuta maximalt 90 000 ton smält järn meddelades i april 2018 har Scania fått betydande problem med de externa leveranserna av gjutgods. En av de viktigaste leverantörerna som Scania samarbetat med sedan lång tid har efter ekonomiska

problem och ändrade ägarförhållanden fått problem att leverera gjutgods. Någon förbättring av leveransläget härifrån förväntas inte, i vart fall inte inom överskådlig tid.

Bortfallet i gjutgods har hittills bara delvis kunnat kompenseras med leveranser från andra etablerade leverantörer och då främst i Latinamerika. Scantias bedömning är att det inte kommer att vara möjligt att helt kompensera bortfallet genom leveranser från andra externa leverantörer.

Scania har undersökt möjligheten att köpa gjutgods från helt nya leverantörer under tiden fram till dess att det nya gjuteriet tas i drift. Bolaget har då konstaterat att det inte är ett realistiskt alternativ. Leveranser från nya leverantörer förutsätter en tidskrävande omställning av produktionen hos leverantören med omfattande investeringar. Den uppskattade ledtiden för att utveckla nya leverantörer för att lösa den uppkomna situationen är två år.

Scania har även undersökt möjligheterna att öka produktionen vid bolagets befintliga gjuteri i Södertälje för att säkerställa tillgången till den mängd gjutgods som behövs för Scantias tillverkning, fram till dess att det nya gjuteriet tagits i drift. Bolaget har kommit fram till att det genom att ändra driftformen och utöka helgskiften är möjligt att öka produktionen till motsvarande 40 000 ton smält järn per år.

Scania har därför beslutat att ansöka om en tidsbegränsad ändring av 2016 och 2018 års tillstånd så att produktionen i det befintliga gjuteriet tillåts uppgå till 40 000 ton per år fram till och med år 2022, när det nya gjuteriet förväntas vara i drift, för att under övergångsperioden säkra tillgången på gjutgods.

Den tillfälliga ökningen av produktionen i det befintliga gjuteriet kräver inga tekniska installationer utan sker uteslutande genom utökad drifttid i gjuteriet.

Ändringstillstånd

Mark- och miljödomstolen har som framgår ovan så sent som 2016 lämnat Scania tillstånd till befintlig och utökad verksamhet vid anläggningen för tillverkning av motorer m.m. Tillståndet har tagits i anspråk. Verksamheten i dess helhet har därmed nyligen varit föremål för prövning. Därutöver har ett ändringstillstånd meddelats i april 2018 avseende det nya gjuteriet.

Sett utifrån de olika omständigheter som anfördes vid införandet av ändringstillstånd i miljöbalken (proposition 2004/05:129 En effektivare miljöprövning) anser Scania att ansökan om ett tidsbegränsat tillstånd att öka produktionen i det befintliga gjuteriet avser en välagränsad verksamhet och att det är både möjligt och lämpligt att hantera ansökan enligt reglerna om ändringstillstånd enligt 16 kap. 2 § miljöbalken, kopplat till 2016 års grundtillstånd och med ändring av 2018 års ändringstillstånd. Scania drar följande slutsatser utifrån resonemanget i propositionen:

Det är fullt möjligt ur processteknisk synpunkt att avgränsa tillståndet till enbart gjuteriet.

Den miljömässiga nyttan av en fullständig prövning av den samlade verksamheten efter redan drygt två år uppvägs inte av den tid en sådan prövning tar och det arbete som måste läggas ner av såväl mark- och miljödomstolen som Scania och berörda myndigheter.

Av motiven framgår att prövningens omfattning bör bestämmas utifrån vad som från miljösynpunkt är nödvändigt med anledning av den avsedda ändringen. Det är enligt Scanias uppfattning ur miljösynpunkt inte nödvändigt att i detta läge åter pröva hela verksamheten i Södertälje.

Scania bedömer att förutsättningarna för ändringstillstånd är väl uppfyllda och att något skäl att åter pröva hela verksamheten inte föreligger.

Tillståndsplikt och prövningsmyndighet

Gjuteriet har tillståndsplikt B enligt 15 kap. 8 § miljöprövningsförordningen med verksamhetskod 27.40-i, anläggning för att gjuta järn eller stål, om produktionen är mer än 20 ton per dygn eller mer än 5 000 ton per kalenderår.

Scania ansöker vid mark- och miljödomstolen eftersom verksamheten i Södertälje omfattas av tillståndsplikt A enligt 18 kap. 6 § miljöprövningsförordningen med verksamhetskod 34.60, anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning med en tillverkningsyta (utom yta för endast montering) större än 100 000 kvadratmeter.

Fastighets- och omgivningsfrågor

Scanias anläggning är belägen omedelbart söder om Södertälje tätort. Avståndet från fabriksområdets norra del till centrala Södertälje är cirka 1 km. Närmaste bostäder är belägna cirka 80 m norr om den befintliga gjuteri byggnaden.

Verksamhet bedrivs inom tre separata kvarter: Vagnmakaren, Bilbyggaren och Lastbilen.

För Scanias hela verksamhetsområde gäller en detaljplan fastställd den 24 april 1996. I planen är alla ytor där tillverkning sker avsatta för tillverkningsindustri. Södra delen av kvarteret Lastbilen är avsatt för industriutveckling, industriforskning och produktion.

Verksamhetsområdet ägs av Scania.

Emissioner m.m.

Utsläppen från den ansökta utökade produktionen i det befintliga gjuteriet redovisas i den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen.

Uppfyllande av de allmänna hänsynsreglerna 2 kap. miljöbalken

Krav på kunskap

Scania har erkänt stor kunskap och erfarenhet rörande drift av gjuteriverksamheten som varit i drift under många år. Bolaget har därför hunnit skaffa sig ingående kunskaper och erfarenheter också rörande gjuteriverksamhetens påverkan på miljön. Drift och underhåll vid det befintliga gjuteriet sköts av personal med lång erfarenhet av verksamheten.

För utarbetande av miljökonsekvensbeskrivningen har engagerats extern expertis.

Verksamheten är certifierad enligt ISO 9001 och 14001.

Skyldighet att vidta skyddsåtgärder m.m.

Av den tekniska beskrivningen och miljökonsekvensbeskrivningen framgår att Scania uppfyller sina skyldigheter vad gäller att utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön samt att bolaget använder bästa tillgängliga teknik.

Kemikalier

Inom Scaniakoncernen bedrivs sedan lång tid ett målinriktat och strukturerat arbete med granskning av kemikalier inför godkännande för användning i verksamheten och för att kunna ersätta kemikalier med sådana som är bättre ur miljö- och arbetsmiljösynpunkt. Kemikaliefrågorna redovisas närmare i den tekniska beskrivningen.

Hushållning med råvaror och energi m.m.

Av såväl miljö- som resursskäl arbetar Scania aktivt med att minska användningen av sand, vatten och energi samt mängden avfall.

Energibesparande åtgärder vidtas fortlöpande i verksamheten och ingår i Scantias strävan att genom ständiga förbättringar minska energibehovet.

Metallavfall som spånor och skrot återvinns i det egna gjuteriet eller externt.

Lokalisering

Verksamheten har funnits på platsen sedan 1891. Omfattningen av den tillståndsgivna samlade verksamheten har befunnits tillåtlig, liksom en ökning av gjuteriverksamheten från 30 000 till 90 000 ton per år i det kommande gjuteriet.

Området är planlagt för industriändamål.

Infrastrukturen vid Södertäljeanläggningen är god och transportmöjligheterna till och från anläggningen är goda.

Någon alternativ lokalisering för den tidsbegränsade ökade gjuteriverksamheten har inte kunnat hittas.

Slutsats angående tillåtligheten

De förpliktelser som följer av hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda och den ansökta verksamheten är därmed tillåtlig.

Tillämpning av 16 kap. miljöbalken

Scania har ansökt om en tidsbegränsning av det utökade tillståndet, eftersom behovet endast föreligger under tiden till dess att produktionen i det nya gjuteriet är i drift.

Scania anser att den ansökta verksamheten kan bedrivas med de villkor som föreskrivs 2016 års tillstånd.

Anledning att föreskriva att Scania ska ställa säkerhet för efterbehandlingskostnader finns enligt bolagets uppfattning inte.

Scania har fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare och gällande tillstånd.

Miljökonsekvensbeskrivning

I till ansökan bifogad miljökonsekvensbeskrivning redogörs bland annat för den utökade verksamhetens påverkan på omgivningen.

Verksamheten påverkar inte några skyddade intressen och medför inte att någon miljökvalitetsnorm överskrids.

Bolaget har i miljökonsekvensbeskrivningen sammanfattat miljöpåverkan enligt följande.

Resurshantering och avfall

I gjuteriet används stora mängder sand. Av sanden görs formar som det smälta järnet hålls i. Användningen av sand kommer att öka för ansökt verksamhet till följd av ökad produktion. Sandåtervinning används redan för att minska mängden sand som används, vilket kommer fortsätta.

Energianvändningen förväntas öka i ansökt verksamhet, framförallt avseende el. Dock kommer energianvändningen inte öka lika mycket som för tillståndsgiven verksamhet i det nya gjuteriet.

I ansökt verksamhet förväntas mängden kemikalier som används i gjuteriet öka i proportion till produktionsmängden. Totala kemikaliemängden kommer dock öka mindre än vid tillståndsgiven verksamhet i det nya gjuteriet när det tas i bruk. Inom Scania finns väl etablerade rutiner och arbetssätt för kemikaliehantering och bedömningen är därför att den ökning som ansökt verksamhet innebär kan ske utan risk för människors hälsa eller miljön.

Utsläpp till luft

Gjuteriverksamheten kan ge upphov till lukt. För att inte medföra risk för olägenheter till följd av lukt kapslas sådana processer som kan ge upphov till lukt in och avventileras genom en hög skorsten. Idag avventileras gjuterigaserna genom en 50 meter hög skorsten. Spridningsberäkningar av luktande ämnen har utförts och visat att för både nollalternativ och ansökt verksamhet ligger de högsta halterna av luktämnen på ca 0,4 le/m³. Detta innebär att det finns en risk att lukt kan förnimmas i närområdet kring det aktuella utsläppet. Utbredningen av halter över 0,2 le/m³ är något större för ansökt verksamhet jämfört med utsläppen vid produktion av 30 000 ton.

Utsläppen av organiska lösningsmedel från målning och rostskydd förväntas öka marginellt genom planerad ändring. Bedömningen är därför att ett ökat utsläpp i den storleksordningen ryms inom ramen för det villkor som gäller för verksamheten som helhet.

Utsläppen av organiska lösningsmedel genom andra processer i gjuteriet bedöms öka, dock inte till de nivåer som i det tillståndsgivna nya gjuteriet. Utsläppen kan inte förväntas bidra till bildning av marknära ozon i närområdet och påverkar inte möjligheterna att innehålla några miljömål eller miljö kvalitetsnormer. Däremot bidrar de till de storregionala utsläppen av oxidanter i bakgrundsmiljö. Eftersom nollalternativet innebär att den del av produktionen som inte kan ske i Södertälje förläggs på annan plats i Europa blir miljöeffekterna av ansökt verksamhet enbart att utsläppen sker på annan plats.

Gjuteriverksamheten ger upphov till utsläpp av stoft. Mängden stoftutsläpp ökar vid en utökad produktion men stofthalten bedöms inte öka vid ansökt verksamhet och gällande villkor kommer att innehållas. Utsläpp av partiklar från Scania bedöms inte medverka till att miljö kvalitetsnormen överskrids.

Utsläpp av bensen från gjuteriverksamheten riskerar inte att medverka till att miljö kvalitetsnormen överskrids i Södertälje.

Utsläpp till vatten

Det befintliga gjuteriet ger inte upphov till några processavloppsvatten som ska avledas till spillvattennätet. Bortsett från att mindre mängder oförorenat vatten i form av kondensat eller indirekta kylvatten kan förekomma avleds bara sanitärt vatten.

Försiktighetsmått iakttas så att inga föroreningar tillförs dagvatten från verksamheten. Ansökt verksamhet bedöms därför inte påverka recipientens kemiska eller ekologiska status i förhållande till nollalternativet.

Transporter

Behovet av transporter av gods för tillverkningen av gjutgoods bedöms bara öka med några få fordon per dygn i ansökt verksamhet, vilket är en marginell ökning sett utifrån det totala transportbehovet till och från verksamheten i Södertälje. Jämfört med transporter som beräknas tillkomma för det nya tillståndsgivna gjuteriet med produktion av 90 000 ton så innebär denna ansökan hälften av transportökningen i Södertälje i förhållande till nollalternativet.

Miljörisker

Generellt bedöms riskerna i Scantias verksamhet vara låga eller måttliga och inga oacceptabla risker har identifierats utifrån tidigare utförda riskanalyser. Att tredje man och naturskyddsområden i närheten ska drabbas vid eventuella olyckor bedöms som mycket osannolikt.

Verksamheten är en så kallad Sevesoanläggning av den lägre kravnivån.

Markförorening

Inom Scania finns skyddsåtgärder och försiktighetsmått vidtagna för att förhindra förorening av mark och grundvatten. Ansökt tillstånd bedöms inte öka risken för markförorening.

Buller

Jämfört med nollalternativet kommer inte bullernivån öka för ansökt verksamhet, däremot antalet aktiva timmar. Ansökt verksamhet försvårar därför inte att gällande villkor kommer att innehållas.

Skyddade områden

Ansökt verksamhet bedöms inte inverka negativt på skyddade områden i omgivningarna. Ingen ny yta tas i anspråk för ansökt tillstånd.

Samråd

Genomförda samråd redovisas i en samrådsredogörelse (bilaga C till ansökan). Länsstyrelsen har därefter upprättat ett meddelande med anledning av samrådet (bilaga D till ansökan). Scania valde att redan från början genomföra avgränsningssamråd.

Industriutsläppsförordningen

Gjuteriverksamheten omfattas av industriutsläppsförordningen.

För gjuterier finns ett Bref-dokument ("Reference Document on Best Available Techniques in the Smitheries and Foundries Industri") från 2005. Några slutsatser om bästa tillgängliga teknik har inte antagits. Scania berörs också av tre så kallade horisontella Bref-dokument. En BAT-jämförelse har bilagts den tekniska beskrivningen. Mark- och miljödomstolen har vid prövningen inför 2016 års tillstånd bedömt hur det befintliga gjuteriet följer kraven i referensdokumenten.

Scania har redan tidigare upprättat en statusrapport för det befintliga gjuteriet, vilken har ingivits till tillsynsmyndigheten i december 2014.

Seveso

Verksamheten omfattas av den lägre kravnivån enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. Scanias handlingsprogram har bilagts den tekniska beskrivningen.

Verkställighetsförordnande

Scania hemställer att mark- och miljödomstolen förordnar att tillståndet får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft för att ett eventuellt överklagande av frågor av mindre betydelse inte fördröjer möjligheten att planera produktionen.

INKOMNA SYNPUNKTER

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt Havs- och vattenmyndigheten har meddelat att de avstår från att yttra sig.

Länsstyrelsen

Utsläpp till luft - lukt

Länsstyrelsen påtalade i sitt första yttrande behov av tydliggörande angående vilka åtgärder som har diskuterats och om det finns enklare åtgärder som går att implementera för att begränsa spridningen av luktande ämnen.

Efter bolagets bemötande och komplettering har länsstyrelsen anfört följande.

Bolaget har redovisat en rimlighetsavvägning i sitt bemötande. Bolaget motiverar sina val av åtgärder baserat på att ansökan avser en tillfällig och tidsbegränsad produktionsökning i en befintlig anläggning vilket begränsar möjligheten att installera ny reningsteknik och göra omfattande förändringar i processernas utformning. Länsstyrelsen konstaterar att bolaget har övervägt om det trots allt finns enklare åtgärder som går att implementera för att minska risken för lukt och begränsa spridningen av luktande ämnen. Bolaget redogör bland annat för möjligheten att öka totalhöjden på rökgasplymen genom skorstenen för att förbättra spridningen av utsläppen av luktande ämnen och på så sätt minska omgivningspåverkan. Förfarandet skulle kräva att termisk energi tillförs genom en höjning av temperaturen på rökgaserna, vilket inte anses förenligt med principen om energihushållning. Vidare är skorstenen redan idag hårt belastad och

rökgashastigheten mycket hög varför bolaget bedömer det som orealistiskt att tillföra ytterligare flöden. Bolaget har även utrett om det finns några källor av betydelse för utsläpp av luktande ämnen som tidigare förbisetts eller inte har prioriterats och som skulle kunna anslutas till skorstenen. Några sådana ytterligare potentiella källor av betydelse har inte identifierats.

Länsstyrelsen uppfattar av bolagets redogörelse att åtgärder, även enklare sådana, är svåra att implementera i befintlig verksamhet. Bolaget uppger att det inte är ekonomiskt eller tidsmässigt rimligt att använda teknik som skulle minska förekomsten av luktande ämnen. Bolaget beskriver vidare att tekniken som redovisas dessutom inte är tillräckligt tekniskt beprövad, och skulle ta lång tid att implementera vilket motverkar syftet med utökad produktion under begränsad tid. Samtliga gällande villkor för utsläpp till luft kommer att innehållas även vid sökt utökning av verksamheten, även om utsläppen till luft kommer att ske under flera driftstimmar jämfört med befintlig verksamhet. Länsstyrelsen uppfattar att den ansökta tillfälliga utökningen av produktionen i det befintliga gjuteriet endast sträcker sig fram till och med år 2022 då det nya gjuteriet ska vara i drift. Bolaget har utrett och lämnat redovisning av eventuella ytterligare åtgärder för att minska utsläpp av luktande ämnen. Länsstyrelsen anser därför i likhet med bolaget att det inte är rimligt att vidta ytterligare åtgärder för närvarande.

Buller

Länsstyrelsen har i sitt första yttrande anfört att en uppföljande mätning bör genomföras av de bullerdämpande åtgärder som utförts under 2017 och 2018, för att säkerställa att vidtagna åtgärder har resulterat i önskad effekt.

Efter bolagets komplettering har länsstyrelsen anfört följande.

Bolaget beskriver översiktligt att ett antal åtgärder mot buller har vidtagits under 2018. Den bullerdämpande effekten har senast kontrollerats i december 2018 genom mätningar och nya beräkningar. Bolaget gör bedömningen att det kommer att krävas ytterligare åtgärder mot buller för att nå ned till 45 dBA nattetid i

intilliggande bostadsområde. Sådana åtgärder är inplanerade och kommer att genomföras. Om det vid uppföljningen därefter skulle visa sig nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder menar bolaget att dessa åtgärder kommer att genomföras så att bullerriktvärdena kan innehållas senast vid tidpunkt som regleras utifrån villkor 10 i gällande tillstånd från 2016, det vill säga senast den 1 december 2019. Bolaget bedömer vidare att den sökta tillfälliga utökningen av produktionen inte ger några ändrade förutsättningar för att innehålla gällande bullervillkor för verksamheten. Länsstyrelsen förutsätter att tillräckliga åtgärder vidtas för att villkoret ska uppfyllas.

Länsstyrelsen har slutligen uppmärksammat att de bullerdämpande åtgärder som vidtagits på verksamhetens kyltorn (avskärmningar m.m.) kan innebära att rutiner för kontroll och skötsel av dessa, i syfte att förebygga risk för spridning av legionellabakterier, kan behöva ses över och säkras.

Miljönämnden

Miljönämnden anser att tillstånd kan ges och att miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas.

I sitt första yttrande har nämnden, utifrån villkor 4 i företagets tillstånd (M 3986-15) där det står att utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras på sådant sätt att de inte leder till olägenheter i omgivningen samt de synpunkter som inkommit i samrådet att omkringboende känner av och är besvärade av lukten, anfört att bolaget behöver redovisa vilka kompletterande skyddsåtgärder för att minska risken för luktstörningar i omgivningen som undersökts inför aktuell ansökan, förutom de metoder som undersökts inför tidigare prövningar.

Efter komplettering från bolaget har nämnden inga ytterligare synpunkter på företagets redogörelse för de överväganden som gjorts gällande åtgärder för att minska risken för lukt från den ökade verksamheten i gjuteriet.

Telge Nät AB

Med hänvisning till de synpunkter som framförts i yttrande till Scania under samrådet har Telge Nät sammanfattningsvis anfört att följande. Spillvattnet skall hålla minst hushållspillkvalitet för att få släppas till avlopps nätet. Om renvattenförbrukning behöver höjas vill Telge Nät få in uppgifter om detta i god tid. Om utökningen av produktion skulle påverka befintliga ledningar eller tillhörande anordningar som ägs av Telge Nät behöver dialog mellan Scania och Telge Nät initieras.

BEMÖTANDE OCH KOMPLETTERINGAR MED ANLEDNING AV INKOMNA SYNPUNKTER

Komplettering med anledning av synpunkter från länsstyrelsen

Utökad drifttid

Länsstyrelsen anser att det behöver redovisas ytterligare hur den utökade produktionen påverkar frekvensen av helgskift eller om arbetstiden i övrigt kommer att förändras.

Som framgår av ansökningshandlingarna drivs det befintliga gjuteriet med nuvarande driftform dygnet runt söndag kväll till fredag kväll. Vid behov förekommer inslag av extraskift under helger för att kompensera för produktionsbortfall under ordinarie drifttid. Bemanningen vid gjuteriet medger inte med nuvarande driftform att verksamheten bedrivs kontinuerligt alla dagar i veckan.

Den nu åsyftade produktionsökningen uppnås genom att utöka verksamheten med ytterligare skift så att den kontinuerligt ska kunna bedrivas alla dagar i veckan. I första hand innebär det att produktionen kommer att bedrivas mer under sådan tid som hittills varit outnyttjad, det vill säga till stor del under helgerna.

Den mängd smält järn som omfattas av den tillfälligt utökade produktionen utgår ifrån att verksamheten bedrivs alla dagar i veckan året om med undantag för

planlagda stoppveckor. Den nödvändiga drifttiden står i direkt förhållande till mängden smält järn.

Övervägda åtgärder för att minska risken för lukt

Med anledning av vad länsstyrelsens anfört om behov av förtydligande när det gäller försiktighetsmått för att minimera riskerna för luktolägenheter har bolaget anfört följande.

Bortsett från de aminer som används för kärnframställningen uppkommer luktämnen i samband med att smält järn kommer i kontakt med organiska bindemedel, som bryts ned. Aminer från kärnframställningen avskiljs i skrubbrar och den renade luften är i praktiken utan lukt.

Luktande ämnen som uppstår vid pågjutning, avrykning och avsvälning förekommer i låga koncentrationer i mycket stora luftflöden. Hittills har rening av sådan luft inte ansetts rimlig och det saknas någon etablerad och demonstrerad teknik för avskiljning av sådana ämnen.

Den princip som funnits tillgänglig och som utgör BAT har varit att innesluta utrustning där luktande ämnen uppkommer och avventilera luften på ett sådant sätt att olägenheter i omgivningen inte uppkommer. Så har skett även vid Scania i Södertälje.

Förutom att använda bindemedelssystem som innehåller så lite organiska ämnen som möjligt har sedan 1982 alla väsentliga källor till luktande ämnen avventilerats till en hög skorsten.

Inför den nu aktuella ansökan inventerades möjligheterna att minska utsläppen av luktande ämnen genom åtgärder som kunde implementeras i den befintliga verksamheten utan omfattande ingrepp. Efter det att kommunen tagit upp frågan vid samråden gjordes en ny bedömning för att säkerställa att ingenting förbisetts.

Redovisningen i ansökningshandlingarna bygger på det Scania kommit fram till.

Den nu aktuella ansökan avser en angelägen men tillfällig och tidsbegränsad ökning av produktionen. Det får betydelse för vilken typ av åtgärder som kan vara aktuella.

Åtgärder som omfattar installation av ny utrustning eller väsentliga förändringar i processernas utformning kräver flera år att utforma, handla upp och installera och kan inte komma till nytta i detta fall. Åtgärder som medför att verksamheten inte kan bedrivas under en längre tid i samband med införandet motverkar syftet med föreliggande ansökan och kan inte heller bli aktuella.

I samband med att tillstånd söktes för det nya gjuteriet 2017 utreddes noga möjligheterna att minska utsläppen av luktande ämnen genom processval eller rening. Slutsatsen var att det saknas sådan teknik som är utvecklad och demonstrerad.

Förutsättningarna för att införa sådan teknik är naturligtvis ännu sämre i en befintlig verksamhet. Med hänsyn härtill och det som nämnts om vilken typ av åtgärder som skulle kunna komma till nytta har det bedömts att det inte finns möjlighet att rena vare sig hela eller delar av de luftströmmar som innehåller luktande ämnen.

En möjlighet att ytterligare minska risken för uppkomst av lukt från verksamheten skulle kunna vara att ansluta ytterligare källor till skorstenen. Det skulle i så fall vara källor som har betydande utsläpp av luktande ämnen men som tidigare förbisetts eller delströmmar som innehåller låga koncentrationer av luktande ämnen och som tidigare inte prioriterats.

Vid den genomgång av potentiella källor med utsläpp av luktande ämnen av betydelse som kan ha förbisetts har Scania inte identifierat några sådana. Det är inte förvånande eftersom det sätt skorstenen disponeras på är resultatet av erfarenheter som vunnits under mer än 30 års drift.

Om något ska vinnas genom att tillföra skorstenen luft också från källor med lägre halter av luktande ämnen förutsätter det att relativt stora luftflöden kan tas om hand. Möjligheterna att ta hand om mer luft i skorstenen belyses nedan.

En möjlig åtgärd att minska omgivningspåverkan skulle kunna vara att ytterligare förbättra spridningen av utsläppen av luktande ämnen genom att släppa ut luften på en högre höjd. Den fysiska höjden på skorstenen kan inte påverkas, men totalhöjden för rökgasplymen påverkas dessutom av det så kallade plymlyftet. Detta beskriver hur mycket rökgasplymen stiger utöver den fysiska skorstenshöjden. Plymlyftet orsakas av plymens dynamiska och termiska energi. Teoretiskt skulle det vara möjligt att genom att tillföra mer luft till skorstenen öka den dynamiska energin eller genom att höja temperaturen öka den termiska och på detta sätt öka den totala utsläppshöjden.

Att tillföra termisk energi genom att höja temperaturen på rökgaserna har inte bedömts som förenligt med önskemålen om energihushållning och har inte utvärderats.

Genom att tillföra mer luft ökar flödet, rökgashastigheten och det dynamiska plymlyftet. Delvis kommer en sådan åtgärd att motverkas av att ytterligare luft kommer att minska temperaturen på rökgaserna, särskilt vid hög produktionsstakt. Det skulle minska men inte eliminera effekten av den ökade rörelseenergin i rökgaserna. Vid dagens förhållanden är luftmängden i skorstenen vid normal produktion i gjuteriet cirka 230 000 m³/h. Lufthastigheten är då cirka 30 m/s. Att tillföra ytterligare luft för att öka plymlyftet förutsätter att tryckfallet i skorstenen kan övervinnas. Tryckfallet ökar med kvadraten på rökgashastigheten vilket innebär att även mindre ändringar i flödet får relativt stor betydelse. Med hänsyn till att skorstenen redan idag är mycket hårt belastad och att rökgashastigheten är mycket hög bedöms det inte realistiskt att tillföra några ytterligare flöden till den befintliga skorstenen.

Att tillföra mer luft förutsätter dessutom att nya fläktar behöver installeras för tillkommande flöden och att kapaciteten på befintliga fläktar måste ökas. Det är mycket omfattande åtgärder som skulle medföra ändringar även i den befintliga ventilationen.

Scania bedömer att det inte kommer att vara möjligt att minska risken för omgivningspåverkan på detta sätt.

I sammanhanget kan nämnas att såväl flöde som temperatur i skorstenen har ett samband med produktionen. Ju lägre produktionstakt desto mindre luft kommer att tillföras skorstenen och desto lägre temperatur får rökgaserna. Detta har inte beaktats vid den spridningsmeteorologiska undersökningen där försiktigt antagna genomsnittliga flöden och temperaturer i stället använts oavsett produktionens omfattning. Detta kan innebära att ökningen i omgivningspåverkan vid en ökad produktion på det sätt som antagits inte blir fullt så stor som bedömts.

Effekten av vidtagna åtgärder för att minska buller

Med anledning av länsstyrelsens synpunkter, om att ytterligare uppföljande mätningar behövs för att säkerställa att åtgärder haft avsedd effekt, har bolaget anfört följande.

Buller från Scanias verksamhet i Södertälje, inklusive det befintliga gjuteriet, regleras i ett villkor (10) i gällande tillstånd från 2016. Villkoret innebär att bullret senast två år efter det att tillståndet tagits i anspråk ska ha nedbringats till 45 dBA nattetid. Fram till dess får bullerbidraget i kvarteret Laxen uppgå till 50 dBA nattetid. Tillståndet togs i anspråk den 1 december 2017 och villkorsvärdet 45 dBA ska således innehållas senast den 1 december 2019. Något villkorsvärde har således inte överskridits.

Som beskrivits i ansökan har ett antal åtgärder vidtagits och resultatet har kontrollerats genom mätningar och beräkningar. Därefter har ytterligare åtgärder vidtagits under 2018. Dessa kontrollerades genom mätningar och nya beräkningar i

december 2018. Av dessa framgår att vidtagna åtgärder minskat bullerbidraget men att ytterligare åtgärder kommer att behövas för att nå ned till de värden som börjar gälla i slutet av året. Som så ofta har det visat sig att ytterligare bullerkällor behöver åtgärdas för att med säkerhet nå ned till 45 dBA nattetid även i kvarteret Laxen.

Sådana åtgärder är också inplanerade och kommer att genomföras. Efter genomförande kommer resultatet att i sedvanlig ordning kontrolleras. Även om ytterligare en omgång åtgärder därefter skulle visa sig nödvändiga kommer de att hinnas med så att värdena kan innehållas senast vid den tid som angivits i villkoret.

Det ska i sammanhanget framhållas att bullerbidraget i omgivningen och förutsättningarna för att innehålla föreskrivna villkor för buller inte påverkas av den nu ansökta tillfälliga produktionsökningen.

Risker för legionella

Med anledning av att länsstyrelsen uppmärksammat att bulleravskärmande åtgärder vid verksamhetens kyltorn kan medföra behov av att förebygga risk för spridning av legionellabakterier, har bolaget anfört följande.

Scania är väl medvetet om riskerna med legionellabakterier i kyltorn och företar löpande tillsyn med provtagning och kontroll av förekomsten av legionella. För närvarande sker tillsyn dagligen och provtagning 2–4 gånger per år.

Komplettering med anledning av synpunkter från miljönämnden i Södertälje kommun

Övervägda åtgärder för att minska risken för lukt

De av kommunen önskade uppgifterna överensstämmer med dem som också önskats av länsstyrelsen, se ovan.

Bemötande av synpunkter från Telge Nät (ab 12)

Scania har i ansökan beaktat de synpunkter Telge Nät framfört vid samrådet. Av Scantias redovisning framgår att vare sig den befintliga eller den ansökta verksamheten ger upphov till några förorenade processvatten som ska avledas till spillvattennätet. Den tillfälliga utökning av produktionen i det befintliga gjuteriet som omfattas av den aktuella ansökan medför inte några markarbeten.

DOMSKÄL

Specifik miljöbedömning

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det, enligt 6 kap. 20 § miljöbalken, ska göras en s.k. specifik miljöbedömning. Domstolen finner därvid att bolaget uppfyllt de krav avseende samråd som ställs upp i 6 kap. miljöbalken. Domstolen finner också att miljökonsekvensbeskrivningen till innehållet uppfyller kraven i detta kapitel och att den därför kan godkännas. Domstolen finner att den beskrivning av de förväntade miljöeffekterna av den ansökta verksamheten som redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen (se bl.a. sammanfattning på sidorna 6-7 i bilaga B till ansökan) kan ligga till grund för ställningstagandet att miljöbedömningen kan slutföras, enligt 6 kap. 43 § miljöbalken.

Tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen konstaterar att ingen av de remissmyndigheter som yttrat sig i målet har några invändningar mot att tillstånd meddelas i enlighet med sökandens yrkanden. Domstolen finner att den ansökta verksamheten inte står i strid mot några planbestämmelser eller miljökvalitetsnormer. Sökanden får anses ha lämnat uppgifter som ger tillräcklig grund för bedömningen att hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. samma balk iakttas. Domstolen bedömer att förutsättningarna för att, enligt 16 kap. 2a § miljöbalken, meddela s.k. ändringstillstånd är uppfyllda. Domstolen finner att ansökan kan bifallas med de villkor som redovisas domslutet.

Villkor m.m

Bolaget anser att den ansökta verksamheten kan bedrivas med de villkor som föreskrivs 2016 års tillstånd.

Lukt

Domstolen konstaterar att det villkor i 2016 års tillstånd om gäller för utsläpp av luktande ämnen ändrades genom dom den 12 april 2018 i mål M 4212-17 och fick följande lydelse.

4. Utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras, eller reduceras på annat sätt, så att de inte leder till olägenheter i omgivningen.

Domstolen uppfattar att bolaget anser att det är det sistnämnda, nu gällande villkoret från 2018 års dom, som ska fortsätta att gälla även för den nu ansökta tidsbegränsade verksamheten. Remissmyndigheterna har uppmärksammat risken för lukt och frågan om möjliga åtgärder för att minska störningar i det avseendet. Efter det att bolaget inkommit med kompletterande information om åtgärdsalternativ har remissmyndigheterna godtagit bolagets förslag att gällande villkor 4 får fortsätta att gälla.

Även domstolen finner att bolagets förslag kan godtas. Det innebär att bolaget har att se till att den nu tillståndsgivna verksamheten ska bedrivas så att olägenheter inte uppstår.

Buller

Som redovisas ovan har bolaget föreslagit att gällande villkor ska fortsätta gälla även för den nu ansökta verksamheten. Domstolen konstaterar att gällande bullervillkor (som fastställdes i 2015 års dom) innebär bl.a. att bullernivån nattetid måste, senast två år efter det att tillståndet tagits i anspråk, dvs. senast senast den 1 december 2019, ha nedbringats till 45 dBA. Domstolen noterar att bolaget uppgett att man har för avsikt att vidta åtgärder så att detta krav uppfylls samt att den nu

ansökta tillfälliga produktionsökningen inte påverkar förutsättningarna för att klara villkoret. Ingen av remissmyndigheterna har invänt mot bolagets förslag.

Även domstolen finner det tillräckligt att gällande villkor får fortsätta gälla även för den nu ansökta verksamheten.

Risk för spridning av legionellabakterier

I fråga om risken för att de bulleravskärmande åtgärder som vidtagits på verksamhetens kyltorn kan medföra spridning av legionellabakterier, vilken uppmärksammats av länsstyrelsen, noterar domstolen att bolaget har redovisat att man har rutiner för att fortlöpande kontrollera detta. Domstolen bedömer att risken därmed kan minimeras och att det inte är påkallat med något villkor om detta.

Övrigt

I övrigt har inga invändningar framförts mot bolagets förslag att även den nu ansökta verksamheten ska omfattas av gällande villkor.

Sammanfattning

Domstolen finner att bolagets förslag kan godtas, vilket bör komma till uttryck på det sätt som anges i domslutet.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen finner att bolaget visat att det föreligger skäl att medge verkställighetsförordnande.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-01)

Överklagande senast den 19 juni 2019. Prövningstillstånd krävs.

Peter Winge

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Peter Winge, ordförande, och tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Kia Salin och Per Storhammar.

Hur man överklagar

Dom i mark- och miljödomstol som första instans

MMD-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.